

RAPORT KOŃCOWY

WYPADEK 2020/757

Państwowa Komisja Badania Wypadków Lotniczych

UL. CHAŁUBIŃSKIEGO 4/6, 00-928 WARSZAWA | TELEFON ALARMOWY 500 233 233

RAPORT KOŃCOWY

z badania zdarzenia lotniczego statku powietrznego o MTOW poniżej 2250 kg

WYPADEK

ZDARZENIE NR – 2020/757

STATEK POWIETRZNY – Samolot, PZL – Koliber 160A, SP-GZB

DATA I MIEJSCE ZDARZENIA – 29 lutego 2020 r., EPBC

Niniejszy Raport jest dokumentem prezentującym stanowisko Państwowej Komisji Badania Wypadków Lotniczych dotyczące okoliczności zdarzenia lotniczego, jego przyczyn i zaleceń dotyczących bezpieczeństwa, który został sporządzony na podstawie informacji znanych w dniu jego sporządzenia.

Badanie może zostać wznowione w razie ujawnienia nowych informacji lub zastosowania nowych technik badawczych, które mogą mieć wpływ na zmianę sformułowań dotyczących przyczyn, okoliczności i zaleceń dotyczących bezpieczeństwa zawartych w Raporcie.

Badanie zdarzenia prowadzone było jedynie w celu zapobiegania wypadkom i incydentom w przyszłości w oparciu o obowiązujące przepisy prawa międzynarodowego, Unii Europejskiej i krajowego. Badanie zostało przeprowadzone bez stosowania prawnej procedury dowodowej, obowiązującej inne organy zobowiązane do podejmowania działań w związku ze zdarzeniem lotniczym.

Komisja nie orzeka co do winy i odpowiedzialności.

Zgodnie z art. 5 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 996/2010 w sprawie badania wypadków i incydentów w lotnictwie cywilnym oraz zapobiegania im [...] oraz art. 134 Ustawy Prawo Lotnicze, sformułowania zawarte w Raporcie nie mogą być traktowane jako wskazanie winnych lub odpowiedzialnych za zaistniałe zdarzenie. W związku z powyższym wykorzystywanie Raportu do celów innych niż zapobieganie wypadkom i incydentom lotniczym, może prowadzić do błędnych wniosków i interpretacji.

Raport został sporządzony w języku polskim. Inne wersje językowe mogą być sporządzane jedynie w celach informacyjnych.

WARSZAWA 2021

Numer ewidencyjny zdarzenia:	2020/757			
Rodzaj zdarzenia:	WYPADEK			
Data zdarzenia:	29 lutego 2020 r.			
Miejsce zdarzenia:	EPBC			
Rodzaj, typ statku powietrznego:	Samolot, PZL – Koliber 160A			
Znaki rozpoznawcze SP:	SP-GZB			
Użytkownik / Operator SP:	IBEX-U.L. Sp. z o. o.			
Dowódca SP:	pilot turystyczny – PPL(A)			
Liczba ofiar / rodzaj obrażeń:	Śmiertelne	Poważne	Lekkie	Bez obrażeń
	-	-	-	2
Władze krajowe i zagraniczne poinformowane o zdarzeniu	ULC			
Kierujący badaniem:	Andrzej Bartosiewicz			
Podmiot badający:	Państwowa Komisja Badania Wypadków Lotniczych			
Pełnomocni Przedstawiciele i ich doradcy:	NIE DOTYCZY			
Skład zespołu badawczego:	Andrzej Bartosiewicz, Mieczysław Wyszogrodzki			
Forma dokumentu zawierającego wyniki:	RAPORT KOŃCOWY			
Zalecenia:	NIE			
Adresat zaleceń:	NIE DOTYCZY			
Data zakończenia badania:	28 czerwca 2021 r.			

1. Rodzaj zdarzenia

Ze względu na uszkodzenia samolotu zdarzenie zostało zaklasyfikowane jako wypadek.

2. Badanie przeprowadził

Badanie zdarzenia przeprowadził zespół badawczy PKBWL.

3. Data i czas lokalny zaistnienia zdarzenia

Zdarzenie miało miejsce 29 lutego 2020 r., ok. godz. 13:08¹.

¹ Wszystkie czasy w Raporcie Końcowym wyrażono w LMT, chyba że zaznaczono inaczej. W dniu zdarzenia LMT=UTC+1.

4. Miejsce startu i zamierzonego lądowania

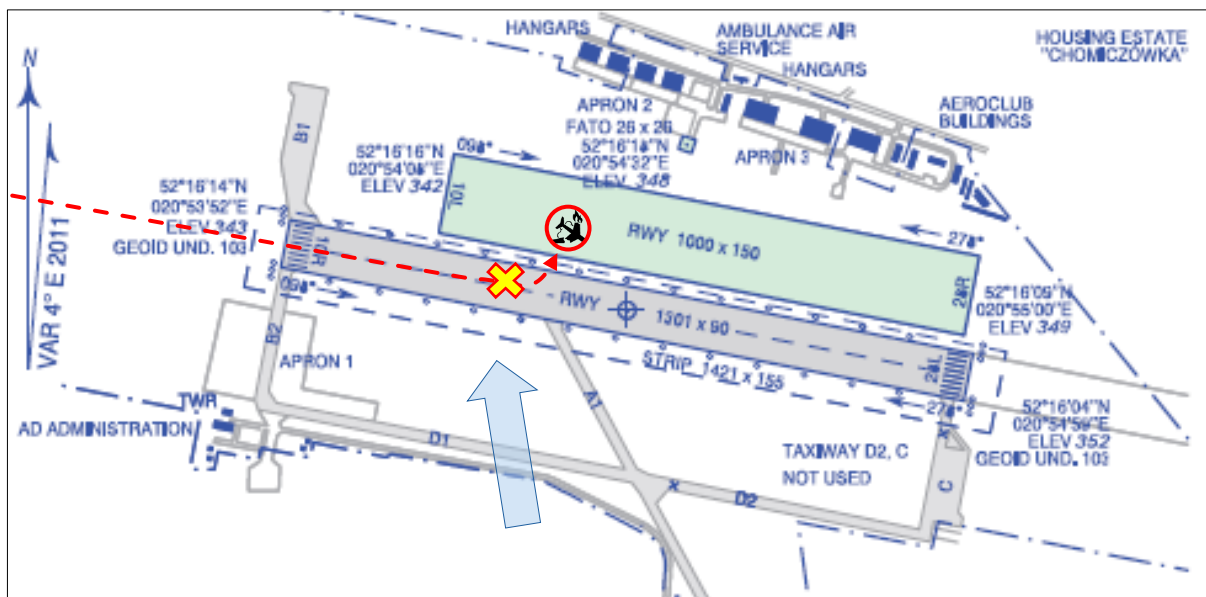
Miejscem startu oraz lądowania było lotnisko Warszawa-Babice (EPBC).

Lotnisko EPBC – Warszawa-Babice informacje ogólne:

- a) ARP – współrzędne WGS-84 i lokalizacja: 52°16'09"N 020°54'26"E;
- b) Dozwolony ruch lotniczy: VFR;
- c) Zarządzający lotniskiem: Centrum Usług Logistycznych "Lotnisko Warszawa-Babice";
- d) Godziny pracy: lotnisko czynne codziennie od 05:00-21:00 (H24 dla lotnictwa wojskowego, lotnictwa służb porządku publicznego i LPR);
- e) Służby ruchu lotniczego (ATS): H24 AFIS – BABICE INFORMACJA 119.180 MHz,
- f) Rodzaje paliwa i oleju: Jet A-1, AVGAS 100LL;
- g) Służba ratownicza i przeciwpożarowa: kategoria lotniska w zakresie ochrony przeciwpożarowej – OTHER (Zakładowa Służba Ratownictwa Lotniskowego);
- h) Zapewniane informacje meteorologiczne: Biuro MET Centralne Biuro Prognoz Lotniczych – Meteorologiczne Biuro Nadzoru.

5. Miejsce zdarzenia

Do zdarzenia doszło na betonowej drodze startowej RWY 10R EPBC (Rys. 1). Po kontakcie lewego skrzydła z drogą startową samolot zmienił kierunek o ok. 90° w lewo i po kilkudziesięciu metrach zatrzymał się na trawiastej RWY 10L EPBC.

Rys. 1. Mapa lotniska EPBC ze schematycznie zaznaczonym położeniem samolotu po zdarzeniu (czerwony okrąg) oraz kierunkiem podejścia do lądowania (czerwona przerywana linia), symbolem X w kolorze żółtym oznaczono miejsce kontaktu lewego skrzydła z drogą startową, niebieska strzałka pokazuje kierunek wiatru [źródło: AIP Polska]

6. Typ operacji

Lotnictwo ogólne – lot po kręgu.

7. Faza lotu

Do zdarzenia doszło podczas próby wykonania „go-around” po nieudanym podejściu do lądowania.

8. Warunki lotu

Lot wykonywany był w VMC w dzień według VFR.

9. Czynniki pogody

W dniu wypadku na godzinę zdarzenia dla lotniska EPBC wydany został METAR o następującej treści:

METAR EPBC 291200Z 17008KT CAVOK 08/M04 Q1005, co oznacza:

- data: 29.02.2020 r.;
- godzina: 12:00 UTC (13:00 LMT);
- kierunek wiatru: 170°;
- prędkość wiatru: 8 kt;
- widzialność: 10 km i więcej, bez zjawisk;
- zachmurzenie: brak chmur poniżej 5000 ft;
- temperatura otoczenia: 8°C;
- temperatura punktu rosy: minus 4°C;
- ciśnienie: QNH 1005 hPa.

Przed lotem, pilot zapoznał się z warunkami meteorologicznymi na podstawie METAR dla lotniska EPWA.

10. Organizator lotów

Lot był lotem prywatnym. Do lotu samolot został wypożyczony przez pilota od użytkownika.

11. Dane dotyczące załogi

Pilot, lat 33, posiadający licencję pilota samolotu turystycznego PPL(A) wydaną dnia 18 września 2019 r. wraz z wpisanym uprawnieniem do pilotowania samolotów jednosilnikowych, tłokowych lądowych SEP(L) ważnym do dnia 31 sierpnia 2021 r.

Pilot posiadał orzeczenia lotniczo-lekarskie: klasy 1 – ważne do dnia 1 sierpnia 2020 r. oraz klasy 2 – ważne do dnia 1 sierpnia 2024 r.

W dniu zdarzenia, nalot ogólny pilota i jednocześnie nalot na typie SP na którym nastąpił wypadek, wynosił około 50 godzin. Nalot w ostatnich 30 dniach: 30 minut (26 lutego 2020 r.).

12. Obrażenia osób

W trakcie wypadku nikt nie odniósł obrażeń.

13. Uszkodzenia statku powietrznego

Samolot na skutek zdarzenia został poważnie uszkodzony w stopniu wymagającym naprawy. Uszkodzeniu uległa lewa goleń podwozia głównego (oderwane koło) oraz podwozie przednie (oderwana cała goleń wraz z kołem). Uszkodzeniu uległy również elementy lewego skrzydła: rozbite oszklenie reflektora, odkształcona dolna powierzchnia skrzydła, pofalowane pokrycie końcówki oraz zgięty wewnętrzny segment slotu. Na skutek kontaktu z ziemią zniszczeniu uległo śmigło oraz dolna osłona silnika.

Rys. 2. Samolot PZL – Koliber 160A SP-GZB na miejscu zdarzenia: A – widok ogólny z lewej strony, B – widok z prawej strony (strzałkami pokazano wypuszczone kłapy oraz sloty)

Rys. 3. Samolot PZL – Koliber 160A SP-GZB na miejscu zdarzenia: A – oderwane lewe koło podwozia głównego, B – oderwana goleń podwozia przedniego

14. Przebieg i analiza zdarzenia

14.1. Przebieg zdarzenia

W dniu zdarzenia około godziny 11:00 pilot wraz z kolegą (podróżnym) przybyli na lotnisko EPBC. Około godziny 11:20 pilot w asyście podróżnego wykonał przegląd przedlotowy samolotu oraz sprawdził aktualny METAR dla lotniska EPWA. Po zakończonych przygotowaniach do lotu pilot i podróżny zajęli miejsca w kabinie. O godzinie 12:13 pilot uruchomił silnik samolotu i następnie o godzinie 12:21 wystartował z RWY 10R EPBC do lotu po kręgu północnym.

Po wykonaniu pierwszego kręgu pilot wykonał „touch-and-go” i wystartował do następnego kręgu.

Po drugim kręgu pilot zamierzał wykonać pełne lądowanie, jednakże na skutek niestabilnego wiatru przerwał wykonywanie podejścia (wykonał „go-around”) i przeszedł do wykonania trzeciego kręgu.

Widząc nieudaną próbę lądowania informator AFIS EPBC zdecydował o postawieniu w gotowości załogi zakładowej straży pożarnej (ZSP) w celu zabezpieczenia następnego lądowania. Załoga ZSP zajęła miejsce na drodze kołowania A1.

Po wykonaniu trzeciego kręgu, w fazie wytrzymania pilot podjął decyzję o wykonaniu kolejnego „go-around”. Pilot zwiększył obroty silnika, po czym samolot przechylił się na lewe skrzydło i doszło do jego kontaktu z drogą startową. W konsekwencji samolot wykonał zakręt w lewo („cyrkiel”) o około 90° i po kilkudziesięciu metrach zatrzymał się na trawiastej płaszczyźnie lotniska.

W trakcie wykonywania kręgów pilot zauważył, że samolot był znoszony w kierunku północnym i przed czwartym zakrętem miał małą prędkość względem ziemi. W fazie wyrównania znoszenie z osi drogi startowej pilot korygował lotkami, a po zwiększeniu mocy silnika lotkami oraz sterem kierunku.

Pilot i podróżny nie odnieśli obrażeń i opuścili kabinę samolotu o własnych siłach.

Pilot nie zgłaszał żadnych usterek lub problemów w sterowaniu samolotem.

Podczas lądowania klapy samolotu były wypuszczone na 30°, a sloty wysunęły się automatycznie.

Do lotu samolot zatankowany był do pełna tj. 160 litrów paliwa.

Masa i środek ciężkości samolotu mieściły się w wyznaczonych granicach.

14.2. Analiza zdarzenia

14.2.1. Lądowanie

Przebieg lądowania został zarejestrowany przez kamery monitoringu (kamery nr 15 i 16) zamontowane na wieży EPBC. Nagrania z kamer zostały zabezpieczone i poddane analizie. Poszczególne kadry z lądowania (dla każdej z kamer) zostały złożone w jeden obraz i pokazane poniżej (Rys. 4 i Rys. 5). Na filmie widać, że

lądowanie samolotu od fazy wyrównania jest niestabilne. Samolot przy małej prędkości przechyla się raz na lewe raz na prawe skrzydło.

Według *AFM PZL-KOLIBER 160A* końcowe podejście dla klap 30° powinno być wykonane z prędkością IAS = 75 mph (65 kt), a przyziemienie powinno nastąpić z prędkością w przedziale IAS = 63 – 74 mph (55 – 64 kt).

Prędkość przeciągnięcia samolotu dla klap 30° bez mocy wynosi IAS= 56 mph (49 kt).

Rys. 4. Lądowanie samolotu PZL – Koliber 160A SP-GZB na lotnisku EPBC (zapis poklatkowy kamery monitoringu nr 15) – okręgiem koloru żółtego wyróżniono moment wyrównania

Rys. 5. Lądowanie samolotu PZL – Koliber 160A SP-GZB na lotnisku EPBC (zapis poklatkowy kamery monitoringu nr 16) – na powiększeniach 2 ostatnich kadrów linią koloru żółtego pokazano oś podłużną samolotu, linią koloru zielonego oś poprzeczną

Na podstawie zapisu monitoringu określono średnią prędkość samolotu względem ziemi w fazie wytrzymania, która wynosiła ok. GS=41 kt. Uwzględniając składową czołową wiatru określono w przybliżeniu IAS=44 kt.

Według *AFM PZL-KOLIBER 160A*, ostrzeżenie aerodynamiczne przy zdławionym silniku, jest słabe.

Ze względu na dodatni kąt wzniosu skrzydeł samolot charakteryzuje się dużą statecznością poprzeczną.

Z analizy zapisu kamery monitoringu wynika, że w fazie wytrzymania ok. 2,0 m nad drogą startową, samolot został przeciągnięty statycznie, co potwierdzone zostało

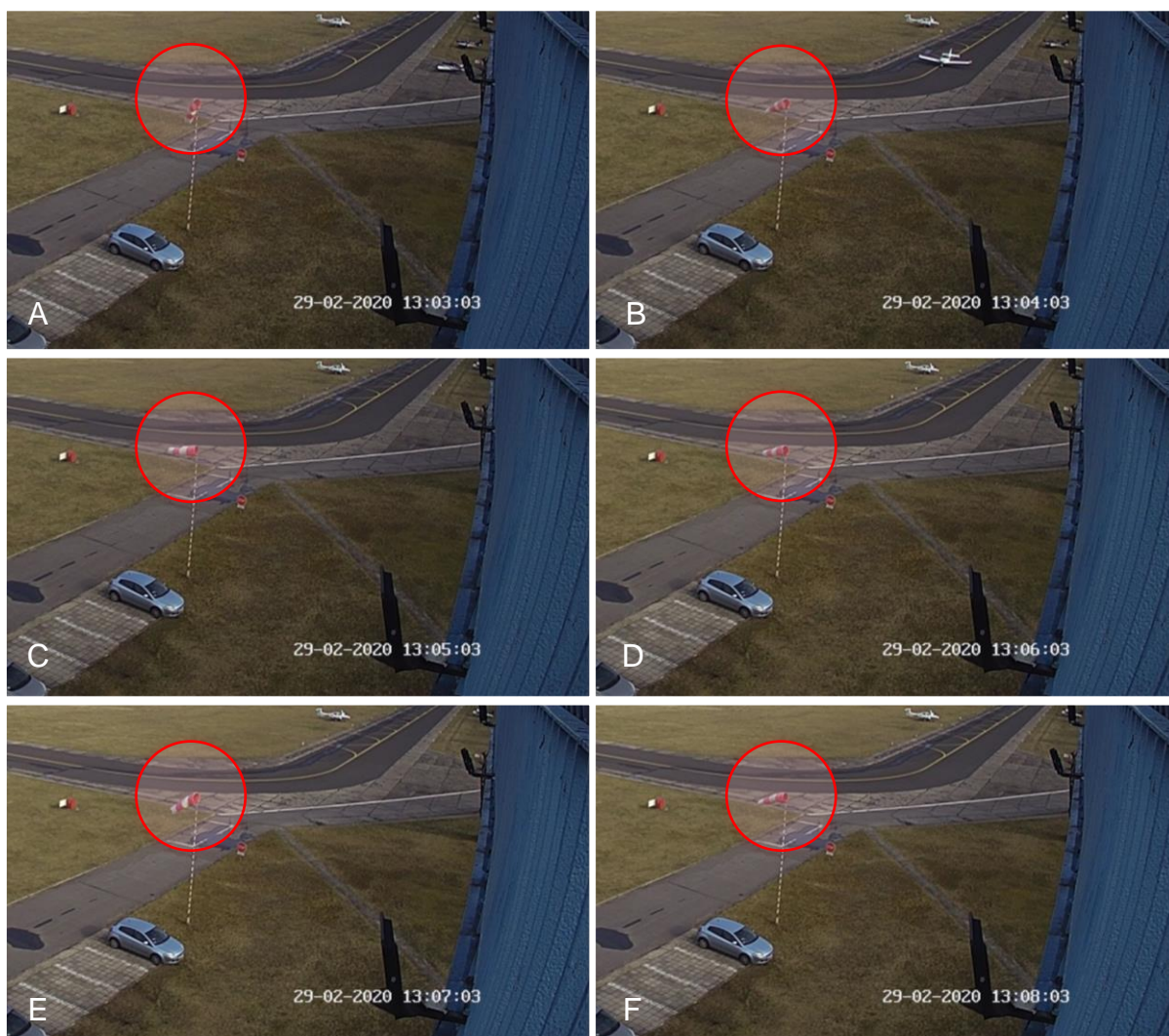

obliczeniami. Po zwiększeniu mocy silnika (próba wykonania go-around) samolot podniósł nos i przechylił się na lewe skrzydło, co jest charakterystyczne dla przeciągnięcia z mocą opisanego w AFM.

14.2.2. Wiatr

Według METAR wysłanego 8 minut przed wypadkiem na lotnisku EPBC wiał wiatr z kierunku 170° z prędkością 8 kt. Należy jednak podkreślić, że dane dotyczące wiatru zawarte w raporcie są średnią dwuminutową na godzinę jego wysłania.

Poniżej pokazano rękaw-wskaźnik wiatru zarejestrowany przez kamerę monitoringu na 5 minut przed wypadkiem (w odstępach minutowych) (Rys. 6).

Rys. 6. Rękaw-wskaźnik wiatru na lotnisku EPBC w odstępach minutowych (ostatnie 5 minut przed wypadkiem)

Na rysunku powyżej widać porywy wiatru. Na podstawie wypełnienia rękawa można oszacować prędkość wiatru, która jest zmienna i zawiera się w przedziale od ok. 3 kt (Rys. 6-A) do ok. 15 kt (Rys. 6-C).

Porywy wiatru nie były duże, lecz przy małym doświadczeniu pilota mogły mieć wpływ na przebieg zdarzenia.

15. Ustalenia Komisji

- 1) Samolot wpisany był do rejestru cywilnych statków powietrznych.
- 2) Samolot użytkowany był zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- 3) W myśl obowiązujących przepisów samolot był zdalny do lotu.
- 4) Nie było żadnych dowodów na jakiegokolwiek usterki lub awarie samolotu, które mogłyby przyczynić się do wypadku.
- 5) Żadna część samolotu nie oddzieliła się od niego podczas lotu.
- 6) Pilot posiadał uprawnienia do lotu zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- 7) Pilot posiadał właściwe, ważne orzeczenie lotniczo-lekarskie.
- 8) Warunki atmosferyczne pozwalały na wykonanie lotu.
- 9) Samolot nie był wyposażony w rejestratory pokładowe – żaden typ rejestratora nie był wymagany na mocy obowiązujących przepisów.
- 10) Pilot nie był pod wpływem alkoholu.
- 11) Doświadczenie pilota było niewielkie, licencję posiadał niewiele ponad pięć miesięcy.
- 12) Zdarzenie miało miejsce na lotnisku Warszawa-Babice.
- 13) Wszystkie uszkodzenia samolotu były wynikiem zderzenia z ziemią.
- 14) Poza oddzielnym od samolotu przednim podwoziem, oszkleniem reflektora oraz kołem lewego podwozia głównego, integralność samolotu została zachowana.
- 15) W trakcie zdarzenia pilot oraz podróżny nie odnieśli obrażeń.
- 16) Podczas lotu, pilot i podróżny zapięci byli w pasy bezpieczeństwa, które uchroniły ich przed poważnymi obrażeniami.
- 17) W czasie wypadku na lotnisku wiał wiatr z kierunku 170° (z prawej strony, przedni - pod kątem 70° do kierunku lądowania).
- 18) Prędkość wiatru wynosiła 7 m/s (składowa boczna = 6,6 m/s, składowa czołowa = 2,4 m/s).

16. Przyczyna zdarzenia

Błąd pilotażu podczas lądowania polegający na doprowadzeniu do przeciągnięcia samolotu w trakcie wytrzymania wykonanego na zbyt dużej wysokości.

17. Czynniki sprzyjające zaistnieniu zdarzenia

- 1) Niewielkie doświadczenie pilota.
- 2) Mały nalot pilota w ostatnich 30 dniach.
- 3) Porywy wiatru w czasie zdarzenia.

18. Zalecenia dotyczące bezpieczeństwa

Państwowa Komisja Badania Wypadków Lotniczych po zapoznaniu się z materiałami zgromadzonymi w trakcie badania zdarzenia nie sformułowała zaleceń dotyczących bezpieczeństwa.

19. Propozycje zmian systemowych i/lub inne uwagi

Nie sformułowano.

20. Załączniki

Brak.

KONIEC

Kierujący zespołem badawczym

.....